

בית המשפט המחוזי בירושלים

31 ינואר 2021

ת"צ 9519-07-19 המועצה הישראלית לצרכנות נ'
Turkish Airlines ואח'

לפני כב' השופטת גילה כנפי-שטייניץ, סגנית נשיא

בעניין:

המועצה הישראלית לצרכנות
ע"י ב"כ עו"ד מ' אדלר ור' אבישר-שדה

המבקשת

נגד

1. טורקיש איירליינס
ע"י ב"כ עו"ד יאיר גרין
2. אירופלוט - רושיון איירליינס
ע"י ב"כ עו"ד מרב ברוך
3. אוקראיין איירליינס
ע"י ב"כ עו"ד א' וינדר
4. דויטשה לופטהנזה
5. איבריה לינאס איראס דה אספנה
שתייהן ע"י ב"כ עו"ד שירלי קציר
6. איסתא ישראל בע"מ
ע"י ב"כ עו"ד שלומי ברדוגו
7. אופיר טורס בע"מ
ע"י ב"כ עו"ד רוי בר-קהן

המשיבות

פסק דין

בעניינן של המשיבות 1-6

1. לפניי בקשה לאישור הסדרי פשרה בתובענה ייצוגית שעניינה בטענה כי המשיבות, חברות תעופה שונות המפעילות קווי טיסה לישראל, גבו מנוסעיהן הישראלים בגילאי 12-15 אשר טסו מבריטניה אגרה שנועדה לרשויות המס בבריטניה, אף שאגרה זו בוטלה בעניינם בטרם גבייתה.

התובענה והבקשה לאישורה

2. המבקשת, חברה ממשלתית הפועלת מכוחו של חוק המועצה הישראלית לצרכנות, התשס"ח-2008 למימוש זכויותיהם של צרכנים, הגישה נגד המשיבות בקשה לאישור תובענה ייצוגית. עניינה של הבקשה בטענה שהמשיבות גובות מנוסעיהן הישראלים בגילאי 12 – 15 הטסים מבריטניה במחלקת תיירים אגרה עבור רשויות המס בבריטניה (אגרת ה-APD), זאת

בית המשפט המחוזי בירושלים

31 ינואר 2021

ת"צ 9519-07-19 המועצה הישראלית לצרכנות נ'
Turkish Airlines ואח'

אף שהחל מיום 1.3.16 נוסעים בגילאים אלה פטורים מתשלום האגרה על פי תיקון לחוק האנגלי. המבקשת טענה כי עובדות אלה מקימות לחברי הקבוצה עילות תביעה של עשיית עושר ולא במשפט, רשלנות והטעיה צרכנית, מכוחן הם זכאים להשבת סכומי היתר שנגבו מהם ולצווי עשה שונים המורים למשיבות לתקן את אופן התנהלותן.

3. לאחר הגשת בקשת האישור, ובטרם הגישו המשיבות את תשובותיהן, ניהלו הצדדים משא ומתן שבעקבותיו הוגשו לבית המשפט חמש בקשות לאישור הסדר פשרה, דומות בעיקרן, בעניינן של המשיבות 1-5, וכן בקשה מוסכמת להסתלקות מבקשת האישור בעניינה של המשיבה 6. להשלמת התמונה יצוין כי המשיבה 7 הגישה תשובתה לבקשת האישור, ונקבע דיון בעניינה ליום 1.3.21.

4. בבקשות צוין כי בעקבות הגשת בקשות האישור בדקו המשיבות את היקף הסכומים שנגבו מחברי הקבוצה בגין אגרת ה-APD עד למועד הסמוך להגשת הסדר הפשרה, וציינו את סכומי גביית היתר שגבו כדלהלן:

המשיבה 1 – 66,740 דולר (₪ 230,113) נכון ליום 1.9.19.

המשיבה 2 – 2,808 לישי"ט (₪ 12,042) נכון ליום 30.6.20.

המשיבה 3 – 34,151 לישי"ט (₪ 153,679) נכון ליום 29.1.20.

המשיבה 4 – 32,570 דולר (₪ 111,421) נכון ליום 21.7.20 (על פי הערכה).

המשיבה 5 – 3,806 דולר (₪ 13,423) נכון ליום 26.5.20 (על פי הערכה).

הסדרי הפשרה בעניינן של משיבות 1-5

5. על פי הסדרי הפשרה תכלול הקבוצה המיוצגת נוסעים ישראליים בגילאי 12-15 אשר נגבה מהם תשלום בגין אגרת ה-APD אף שהיו פטורים מתשלומה, הן אלה שרכשו את כרטיס הטיסה מן המשיבות באופן ישיר והן אלה שרכשו את הכרטיס מן המשיבות באופן עקיף באמצעות סוכנויות הנסיעות. עוד הוסכם כי התקופה הרלוונטית לבקשת האישור היא התקופה שמיום תיקון החוק האנגלי ביום 1.3.16 ועד למועד אישור הסדר הפשרה ע"י בית המשפט.

בית המשפט המחוזי בירושלים

31 ינואר 2021

ת"צ 9519-07-19 המועצה הישראלית לצרכנות נ'
Turkish Airlines ואח'

6. באשר לעבר הוסכם, כי המשיבות ישיבו לחברי הקבוצה את מלוא סכומי היתר שנגבו מהם בגין אגרת ה-APD. לנוסעים שרכשו את כרטיסיהם בערוץ הישיר יושבו סכומי היתר במישרין באמצעות פרטיהם שבידי המשיבות, ובהעדר פרטים מספיקים להעברת התשלום, באמצעות פניה לנוסע לשם בירורם (בעניינה של המשיבה 4, ובהעדר פרטים על הנוסעים הפטורים, תפורסם הודעה בולטת באתר האינטרנט שלה המזמינה את הנוסעים לפנות בבקשה לזיכויים). לנוסעים בערוץ העקיף יועברו הכספים באמצעות סוכנויות הנסיעות באמצעותן חויבו הנוסעים, לאחר העברת המידע הרלוונטי מן הסוכנויות למשיבות, לצד דרישה מן הסוכנויות להעברת הכספים ללקוחותיהן. הוסכם כי סכומים שלא יועברו לנוסעים בשל אי איתורם, יועברו לקרן לניהול וחלוקת כספים שנפסקו כסעד שהוקמה מכוחו של ס' 27 לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006.

7. באשר לעתיד, הצהירו המשיבות על הפעולות שערכו או יערכו לשם מניעת חיוב הנוסעים הפטורים באגרת ה-APD, אם באמצעות שינוי מערך ההזמנות שלהם, אם באמצעות הנחיית סוכנויות הנסיעות לגבי אופן ביצוע ההזמנות, ואם באמצעות בדיקות עיתיות למניעת חיובי יתר אלה.

8. הצדדים הוסיפו והסכימו על מנגנוני דווח של המשיבות על פעולות ההשבה שביצעו בערוץ הישיר והעקיף למבקשת.

9. באשר למעשה בית דין הוסכם כי ההסדר יהווה מעשה בית דין כלפי כל חברי הקבוצה לגבי כל הטענות העילות והסעדים המפורטים בבקשת האישור.

10. הצדדים הוסיפו והמליצו על תשלום גמול למבקשת ושכ"ט עו"ד לבאי כוחה, לפי הפירוט הבא: המשיבה 1 - גמול בסך 15,000 ₪ ושכ"ט עו"ד בסך 60,000 ₪ בצירוף מע"מ; המשיבה 2 - גמול בסך 6,000 ₪ ושכ"ט עו"ד בסך 24,000 ₪ בצירוף מע"מ; המשיבה 3 - גמול בסך 8,000 ₪ ושכ"ט עו"ד בסך 32,000 ₪ בצירוף מע"מ; המשיבה 4 - גמול בסך 8,000 ₪ ושכ"ט עו"ד בסך 32,000 ₪ בצירוף מע"מ; והמשיבה 5 - גמול בסך 3,500 ₪ ושכ"ט עו"ד בסך 17,500 ₪ בצירוף מע"מ.

פרסום והעדר התנגדויות

11. בהחלטתי מיום 3.11.20 הוריתי על פרסום הודעות בדבר הגשת הבקשות לאישור הסדר פשרה בעיתונות, ועל משלוח הבקשות לממונה על הגנת הצרכן והסחר ההוגן וליועץ

בית המשפט המחוזי בירושלים

31 ינואר 2021

ת"צ 9519-07-19 המועצה הישראלית לצרכנות נ'
Turkish Airlines ואח'

המשפטי לממשלה. במסגרת ההודעות שפורסמו פורטה הגדרת הקבוצה ועיקרי הסכם הפשרה. לאחר הפרסומים לא הוגשו התנגדויות מטעם חברי הקבוצה, ואף לא אחד מבין חברי הקבוצה ביקש שלא להימנות עמה לעניין הסדר הפשרה.

12. היועץ המשפטי לממשלה הודיע לבית המשפט כי לא מצא לנכון להביע עמדה ביחס לבקשות לאישור הסדר פשרה.

13. בשים לב לטיב ההסדר ולגובה הסכומים, ומאחר שבחינת ההסדר אינה דורשת מומחיות או חישובים כלכליים מורכבים הטעונים בדיקה, לא ראיתי להורות על מינוי בודק.

דיון והכרעה

14. לאחר שבחנתי את הסדרי הפשרה המוצעים בעניינן של המשיבות 1-5, וכן את הנתונים שעמדו ביסוד ההסדרים, הגעתי למסקנה כי הסדרי הפשרה הוגנים וסבירים בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה, וכי סיום ההליך בהסדר פשרה הוא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות העניין, ולפיכך יש לאשרם.

15. הסדרי הפשרה המוצעים נותנים מענה לסוגיה המרכזית שבדיון והיא השבת מלוא סכומי היתר שנגבו מחברי הקבוצה בגין אגרת ה-APD שנגבתה מהם, וככל שאלה לא יאותרו, העברת סכומי הגביה היתרים לקרן. כן הם מסדירים את אופן התנהלותן של המשיבות בעתיד לשם מניעת חיובי יתר נוספים. בכך ניתן מענה הולם לסעדים שנתבקשו בבקשת האישור.

16. לאור האמור, אני מאשרת את הסדרי הפשרה ונותנת להם תוקף של פסק דין. למותר לציין כי כל משיבה מחויבת בהתאם להסדר הפשרה שנערך בעניינה.

17. כל אחת מן המשיבות תפעל להעברת הדיווחים שנטלה על עצמה בהסדר הפשרה למבקשת. עם השלמת יישום התחייבויותיה, תגיש כל משיבה לבית המשפט דוח, נתמך בתצהיר מנהלה, על יישום התחייבויותיה על פי הסדר הפשרה שבעניינה. בדיווחים יפורטו הסכומים שהועברו לחברי הקבוצה בערוץ הישיר ובערוץ העקיף וכן יצורפו להם אישורי הקרן על קבלת סכומים שהועברו לקרן.

18. המבקשת תעקוב אחר יישום הסדרי הפשרה ותפעל לקבלת הדיווחים מן המשיבות, הכל כמפורט בהסדרי הפשרה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

31 ינואר 2021

ת"צ 9519-07-19 המועצה הישראלית לצרכנות נ'
Turkish Airlines ואח'

19. אני מאשרת את המלצת הצדדים לעניין שיעור הגמול למבקשת ושכ"ט עו"ד לבאי כוחה, זאת בשים לב לטרחה שהייתה כרוכה בהגשת בקשת האישור, לניהול המו"מ עם המשיבות, לגובה ההטבה שהושגה לחברי הקבוצה וכן לתפקידה של המבקשת בכל הקשור למעקב ופיקוח אחר יישום הסדרי הפשרה. הגמול ושכר הטרחה ישולמו בשני תשלומים שווים: האחד, תוך 30 יום מיום מתן פסק הדין, והשני, עם השלמת התחייבויות כל משיבה על פי ההסדר שנערך עמה.

20. אני מורה על פרסום הודעות על פסק הדין תוך 14 יום מהיום. ההודעות יפורסמו בשני עיתונים יומיים נפוצים. המשיבות יישאו בהוצאות הפרסום.

בקשת ההסתלקות בעניינה של המשיבה 6

21. בבקשת ההסתלקות טוענת המשיבה 6, איסתא, כי היא חברה שומרת חוק, הפועלת על פי הנחיות מסודרות שנועדו למנוע גביה שלא לצורך. עם זאת, מטבע הדברים חלות טעויות נקודתיות. המשיבה הדגישה שכל הכספים שנגבו ביתר הועברו לחברות התעופה והם לא מצויים בידיה, וכי האחריות להשבתם חלה, לטענתה, על חברות התעופה. עוד ציינה כי בעקבות בקשת האישור, פנתה המשיבה לחברות התעופה לקבלת הסכומים שנגבו שלא כדין על מנת שיושבו ללקוחותיה אך רוב חברות התעופה לא השיבו לפנייתה ובודדות בלבד השיבו את האגרה.

22. במסגרת הסדר ההסתלקות התחייבה המשיבה לפנות לכל אחת מחברות התעופה שמהן נרכשו כרטיסי הטיסה הרלוונטיים לקבלת החזר האגרה, באופן שפורט בהסדר, ולהשיב הכספים ללקוחותיה. כספים שיתקבלו מחברות התעופה ולא ניתן יהיה להשיבם ללקוחות בשל העדר פרטים, יועברו לקרן. עוד הוסכם כי דווח על פעולותיה להשבת חיובי היתר יועבר למבקשת. המשיבה הוסיפה והצהירה כי ערכה שינויים בנהליה (נספחים ד-ה להסדר) על מנת שמקרים כאלה לא ישנו.

23. הצדדים המליצו כי המשיבה תשלם למבקשת גמול בסך 12,500 ₪ ושכ"ט עו"ד לבאי כוחה בסך 50,000 ₪ בתוספת מע"מ.

בית המשפט המחוזי בירושלים

31 ינואר 2021

ת"צ 9519-07-19 המועצה הישראלית לצרכנות נ'
Turkish Airlines ואח'

דיון והכרעה – הסדר ההסתלקות

24. לאחר שבחנתי את בקשת ההסתלקות, ובשים לב לכך שכספי האגרה שנגבו שלא כדין הועברו לפי הנטען לחברות התעופה ושההסדר המוסכם נועד להשיבם ללקוחות המשיבה, אני מאשרת את הסתלקות המבקשת מן הבקשה לאישור.

25. באשר לגמול ושכ"ט עו"ד. הוראת ס' 16 לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006, קובעת כי הסתלקות מהליך ייצוגי, כמו גם קבלת טובת הנאה מהנתבע אגב כך, טעונים אישור של בית המשפט. על פי הכלל יש לפסוק גמול ושכר טרחה לתובע המייצג ולבא כוחו בגדרה של הסתלקות מבקשת אישור, רק במקרים המתאימים לכך, ועל פי שני שיקולים עיקריים: האחד, האם בקשת האישור הראתה עילת תביעה לכאורה. והשני, האם הביאה הבקשה לחברי הקבוצה "תועלת קונקרטית ורלוונטית" (ע"א 8114/14 מרקיט מוצרי ייעול בע"מ נ' סנוול ישראל בע"מ, 22.8.18, פסקאות 25-26).

26. בקשת האישור אכן העלתה עילת תביעה לכאורה. יחד עם זאת, בשלב זה לא ניתן לדעת האם זו אכן השיגה תועלת קונקרטית לחברי הקבוצה (ובפרט לנוכח הצהרות המשיבה כי פניות קודמות לחברות התעופה לא צלחו), ויהיה מקום לבחון זאת רק לאחר השלמת ביצוע התחייבויות המשיבה להשבת סכומי היתר שנגבו ובשים לב לסכומים שיושבו לנוסעים או יועברו לקרן.

27. לאור האמור, אני מורה כי המשיבה תגיש לבית המשפט עד ליום 1.8.21 דיווח, נתמך בתצהיר מנהלה, על ביצוע התחייבויותיה כמפורט בס' 2 להסדר ההסתלקות. לאחר הגשת הדיווח תינתן החלטת בית המשפט לענין פסיקת הגמול ושכ"ט עו"ד.

מזכירות בית המשפט תמציא את פסק הדין לב"כ הצדדים, ותביא התיק לעיוני ביום 1.8.21.

ניתן היום, י"ח שבט תשפ"א, 31 ינואר 2021, בהעדר הצדדים.

גילה כנפי-שטייניץ, שופטת

